

Tussen knutselclip en kunstwerk

Eén jaar TAX-videoclipfonds

In oktober bestaat het TAX-videoclipfonds, de subsidieregeling voor videoclips, één jaar. Is het Nederclipklimaat in de tussentijd veranderd? En maakt het fonds haar doelstellingen waar? “Er worden méér goede videoclips gemaakt”.

Door Herien Wensink

Heeft de nieuwe subsidieregeling mooie en bijzondere clips opgeleverd? Is de kwaliteit van een gesubsidieerde videoclip hoger dan van een niet-gesubsidieerde? Het TAX-videoclipfonds, een gezamenlijk potje van het ministerie van OCW, het Fonds BKVB en het Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties, dat voor de duur van twee jaar 900.000 euro subsidie voor ‘artistiek vernieuwende’ Nederlandse videoclips garandeerde, bestaat in oktober één jaar. Heeft de Nederclip sindsdien inderdaad een significante vernieuwing doorgemaakt? En heeft de clip als promotiemiddel voor Nederlandse artiesten in het buitenland daadwerkelijk effect gesorteerd? Dat was immers de wens van toenmalig staatssecretaris van Cultuur Medy van der Laan. Internationale promotie, én een nauwere samenwerking tussen muzikanten en beeldend kunstenaars, met verrassende, kunstzinnige clips als gevolg.

Een goede gelegenheid om de Nederlandse videoclip van vóór en ná de geboorte van het TAX-fonds te vergelijken biedt de expositie Nederclips, die nog tot en met 7 oktober te zien is in het Stedelijk Museum in Den Bosch.

In samenspraak met videokunstenaars, opleidingen en multimedia-instellingen stelde curator Bart Rutten een selectie van zeventig clips samen, die verdeeld over vijf rijen met tien LCD-schermen non-stop in een stikdonkere ruimte worden afgespeeld. Bij alle ruimte die de clip op de Nederlandse tv-zenders heeft moeten inleveren, is het een verademing ze hier zo centraal te zien staan. De expositie is tweeledig: vooraan worden de echte videoclips afgespeeld, terwijl achterin plek is gemaakt voor filmpjes-met-muziek van videokunstenaars. Het zijn twee onvergelykbare disciplines: in het ene geval is meestal de muziek leidend, in het andere geval het beeld. Maar het is leuk om te zien of, en zo ja, in welke mate de videoclip dankzij het TAX-fonds in de richting van videokunst is opgeschoven. Overigens is op de expositie maar een handvol ‘TAX-clips’ te zien: curator Rutten vond ze lang niet allemaal goed genoeg voor in het museum.

De mooiste clip van vóór het TAX-tijdperk is zonder twijfel die bij het nummer *Tumble and Fall* van de band Johan, gemaakt door Johan Kramer van reclamebureau KesselsKramer. Dit is een zeer eenvoudig, fraai filmpje, geheel gebaseerd op één simpel idee. Zanger Jacco de Greeuw ligt op de grond op een kaal, modern plein ergens in Rotterdam en zingt zijn tekst terwijl het om hem heen tuinkabouters regent – ongeveer zoals in het slot van de

film *Magnolia* de hemel plotseling kikers uitbraakt. De Greeuw zingt, apathisch, onaangedaan, terwijl bij elke slag op de drums van het fraaie refrein naast hem een tuinkabouter op straat te pletter slaat. Mooie beelden van de nietige De Greeuw tegen het asfalt geplakt, knappe strakke zichtlijnen langs flatgebouwen en over het plein en de verrassende, bevreemdende vondst van de neerstortende, oer-Nederlandse tuinkabouters – dit is bewegend Dutch Design.

Veel geld kan er onmogelijk aan te pas te zijn gekomen: hij werd in één dag geschoten, er was geen ander decor dan het plein en het lijkt onwaarschijnlijk dat Johan Kramer voor deze vriendendienst betaald heeft gekregen. Aan de andere kant heeft één van de partners van een reclamebureau (dat tot de internationale top behoort) mensen, materieel en techniek tot zijn beschikking waar de gemiddelde clipmaker slechts van kan dromen. Dat zie je aan de clip. Ondanks de eenvoudige opzet ziet hij er ongevoelbaar gestileerd en fraai uit. Het levert een interessante vraag op over de relevantie van het TAX-fonds: immers, één van de mooiste Nederlandse videoclips is zonder die steun ontstaan. Aan de andere kant krijgt lang niet elke band de kans om met zulke professionele makers te werken.

Noodgedwongen innovatie

Vóór het bestaan van het TAX-fonds maakte een aantal jonge makers van hun beperkingen hun kracht. Clips als die bij *You’ve Got My Love* van Bastian – ook wel bekend als de ‘borstencлип’ – gemaakt door Sander Lanen, en de collageclip van Emiel Steenhuizen en Rogier van der Zwaag voor *Shitty Bum* van C-Mon en Kypski, zijn ondanks hun vermoedelijk lage budgetten verfrissend, origineel en geestig. Het lijkt hier wel alsof jonge, creatieve makers onder de druk van slechte omstandigheden hun beste ideeën bedenken. Zo bepaalt het ene camerastandpunt bij Bastian het complete effect van die clip, en is het ingelaste tekenfilmpje over *Shitty Bum-kauwgum* (‘The first gum that tastes like shit!’) bij de C-Mon en Kypski-clip een onmisbaar komische toevoeging. Zulke clipmakers hebben misschien helemaal geen subsidie nodig om tot kleine kunstwerkjes te komen. Je kan je zelfs afvragen of een hoger budget niet juist ten koste zou gaan van hun innovatiedrift. Een rondgang langs de clips die inmiddels met steun van het TAX-fonds gemaakt zijn, leert – gelukkig – dat dit niet het geval is. Regisseur Steffen Haars, die net als Steenhuizen en Van der Zwaag veel voor productiebedrijf 100% Halal werkt, mocht met steun van het TAX-fonds al twee videoclips maken.

www.videoclipfonds.nl

Kijk en oordeel zelf: op deze website staat een overzicht van met TAX-subsidie gerealiseerde clips, het merendeel hiervan is via de site te bekijken en te beluisteren. Daarnaast informatie over de subsidieregeling en aanvraagformulieren.

Pop@Film 2007: videoclip

Op 3 oktober wordt tijdens het Nederlands Film Festival een bijeenkomst georganiseerd over de creatieve videoclip, waar onder meer enkele door het TAX-fonds gesubsidieerde clips onder de loep genomen worden door experts. Voor meer informatie zie blz. 17.

Nederclips

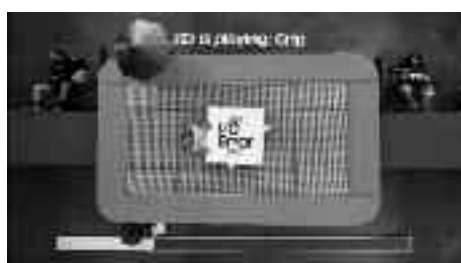
In het kader van de tentoonstelling Nederclips in Den Bosch vindt op 5 oktober een bijeenkomst plaats over de Nederlandse videoclip. Zie de nieuwsrubriek op blz. 23.

Benny sings

Jiggy dje

zZz

Tussen knutselclip en kunstwerk

Zijn clip bij het zoete, soulvolle nummer *Let Me In* van Benny Sings is raadselachtig maar aardig. We zien zanger/toetsenist Tim van Berkestijn achter de piano. Normaal is Van Berkestijn voorzien van een wilde krullenbos en soms zelfs een baard, maar hier is hij plots helemaal kaal. Dat zou een verwijzing kunnen zijn naar de pure, opsmukloze intro van het nummer, maar heel duidelijk is het niet. Zodra de muziek aanzwelt neemt ook Van Berkestijns gezichtsbehandling weer toe: eerst wat losse plukjes op het hoofd, dan een snor, vervolgens een woeste baard. Grappig is wel dat zijn uiterlijk zo allerlei stadia van de muziekgeschiedenis lijkt te doorlopen. Discolicht en vaseline op de lens dragen nog bij aan dit 'foute romantische jaren '70-zanger'-effect. Aan het eind van de clip lijkt Haars te ontsporen: plots zien we Van Berkestijn gehuld in berenpak. Om hem heen verschijnen potten honing, waar beer Van Berkestijn tot slot een grote lik uitneemt. Ja, honing is zoet, net als het nummer, en honing smeren kan ook zijn slijmen, of paaien, zoals in het nummer wellicht gebeurt. Het is ongetwijfeld ironisch, maar heel grappig is het niet, laat staan 'artistiek vernieuwend.'

De andere TAX-clip van Steffen Haars, voor Jiggy Djé's *Check 1-2*, is beter uitpakket. Net als de beste Nederlandse videoclips leunt hij op een sterke, simpele vondst: de microfoon wordt hier een hengel die rapper Jiggy Djé langzaam binnenhaalt, waarbij hij hardhandig over trappetjes en stoep-randen door de straten van de stad wordt gesleurd. Terwijl hij al slingerend over straat oude dametjes met rollators omvergooit, blijft Jiggy fanatiek in de microfoon rappen – deze rapper weet van geen ophouden. In een komische verwijzing naar *Jaws* rekent Jiggy uiteindelijk met een staaf dynamiet af met het haai-achtige wezen dat hem zijn vissersbootje in dreigt te hengelen. De toegevoegde waarde van de TAX-subsidie is hier niet echt evident – het is vermoedelijk geen dure clip en hij had ook zonder subsidie kunnen worden gemaakt. En van een 'kunstzinnige' clip kunnen we ook bepaald niet spreken. Maar hij is goed, in de Nederlandse traditie van huis-, tuin-, en keukenknutsel-clips, en het is al heel wat om te constateren dat dat genre ook met subsidie tenminste onaangetast blijft.

Kan de commissie die de aanvragen voor het TAX-fonds beoordeelt verklaren dat bij deze clips ondanks de subsidie geen substantiële verbetering zichtbaar is? David Kleijwegt: "Je kan als beoordelingscommissie niet alles overzien. Soms pakt een plan in de praktijk anders uit dan het gepresenteerd werd. Ik weet dat verschillende commissieleden niet laaiend enthousiast waren over de clips voor Benny Sings en Jiggy Djé. Maar het is essentieel dat wij ons niet achteraf met het resultaat gaan bemoeien. Niet elke gesubsidieerde kunstenaar wordt een Picasso. Als het een paar keer mis gaat zijn wij natuurlijk wel op onze hoede, maar we blijven elk nieuw plan op zijn specifieke merites beoordelen."

Wel enthousiast was Kleijwegt over het resultaat van een clip van Coparck, de mini-speelfilm bij het nummer *A Good Year for the Robots*, en het verontrustende filmpje bij Mokes *Here Comes the Summer*, waarin piepjonge jongens en meisjes, angstaanjagend geschminkt, op hun BMX-fietsjes als ware hooligans een buitenwijk terroriseren. Niet geheel toevallig werden beide gemaakt door, onder anderen, Wouter Stoter. Ook curator Bart Rutten van het Stedelijk Museum Den Bosch erkent in zijn geval de toegevoegde waarde van de subsidie. "Ik weet wat Wouter hiervoor maakte, en die laatste clip voor Coparck is gewoon veel beter – professioneler, gelikter, beter geacteerd; hij zit beter in elkaar. Je ziet dat deze clip ook echt opschuift richting videokunst, de muziek is soms zelfs ondergeschikt aan de film." Hoewel David Kleijwegt nadrukkelijk stelt dat de subsidie niet dient om makers in staat te stellen nu eens wél een – bescheiden – salaris te verdienen, is de extra financiële ruimte, op welke manier besteed dan ook, een grote pre volgens clipproducent Gijs Kerbosch van 100% Halal. "Wij hebben een tijdlang clips gemaakt voor heel weinig geld. Op een gegeven moment word je dat zat. Voordat het TAX-fonds er was deden we nauwelijks nog iets op dat gebied. En nu kan het weer. Ik ben blij dat talent op film- en muziekgebied de kans krijgt om samen te werken, en dat crewleden betaald kunnen krijgen voor hun werkzaamheden, zoals het hoort. Het fonds heeft een positieve stimulans gebracht. En het belangrijkste is nog: er worden meer goede clips gemaakt. Die zijn misschien niet per se beter dan de beste clips van vóór het bestaan van het fonds, maar het zijn er wel meer. En daardoor hebben artiesten ook meer kans om zich positief te profileren in het buitenland."

Goed, een positieve impuls dus: meer kansen voor jonge makers en – in de ogen van sommigen – per saldo méér sterke clips. Maar slaagt het fonds ook in zijn laatste opdracht: dankzij opvallende, artistieke clips de internationale bekendheid van Nederlandse artiesten vergroten? "Dat is nog moeilijk te meten," zegt Kleijwegt. Hij heeft hoge verwachtingen van Moke, maar die band kan in elk geval in Groot-Brittannië al op een grote schare fans bogen. De robot-videoclip van Coparck heeft in elk geval dienst gedaan als internationaal visitekaartje. In juli riep het toonaangevende Amerikaanse magazine *Spin* de clip bij *A Good Year for the Robots*, over robot Alex, die een operatie ondergaat om te kunnen voelen als gewone mensen, uit tot 'must-see video', waarna hij op diverse Amerikaanse websites werd aangeprezen. Nu bewees het Amsterdamse bandje Alamo Race Track weliswaar dat je ook internationaal kan opvallen met een no-budget kleedkamerfilmpje op YouTube (bij het nummer *Black Cat John Brown* dat daarna prompt opdook in de hitserie *Grey's Anatomy*), maar hoe groter de kans op internationale aandacht, hoe beter. Gijs Kerbosch weet het zeker: die kans is dankzij het TAX-fonds in elk geval aanzienlijk toegenomen.